

De cortisolwaarden in bloed variëren met het tijdstip van de dag		
Tijdstip van de dag	Normaal	Verhoogd
's ochtends	150 - 700 nmol/L	hoger dan 800 nmol/L
's middags	100 - 400 nmol/L	meer dan 500 nmol/L
's avonds (na ca 23:00 uur)	minder dan 210 nmol/L	meer dan 300 nmol/L

Let op: Cortisol kan ook in $\mu\text{mol/L}$ gerapporteerd worden. Dan zijn de waarden 1000 x lager (dus 0,150 - 0,700 's ochtends).

Het cortisolgehalte in bloed is 's ochtends vroeg direct na het ontwaken het hoogst en 's avonds laag. Bij mensen die werken in onregelmatige diensten en ook 's nachts is het cortisolpatroon vaak ontregeld.

Bij de ziekte van Cushing is het cortisolpatroon ontregeld en wordt er te veel geproduceerd. De arts kan verschillende tests uitvoeren om te beoordelen waar de oorzaak ligt. Voor het uitsluiten van Cushing worden meestal 3 testen gedaan:

- cortisol-uitscheiding in 24 uren urine
- speeksel cortisol rond 23 uur 's avonds
- 's ochtends cortisol in bloed na inname van een tabletje dexamethason laat in de voorafgaande avond.

Als 1 van die 3 testen verhoogd is zal men verder onderzoek inzetten naar de ziekte van Cushing.

Bij de ziekte van Addison kan de bijnier geen of niet voldoende cortisol meer produceren. Dit is echter op basis van een losse verlaagde cortisolmeting moeilijk te interpreteren. Men zal dan om de diagnose te kunnen stellen ook ACTH meten in bloed. Dit is dan sterk verhoogd. Een cortisolwaarde kleiner dan 80 nmol/L is bewijzend voor de ziekte van Addison.

Andere oorzaken van een afwijkende cortisol uitslag:

Verhoogd cortisol in bloed: o.a. stress of zware inspanning, ziekte, zwangerschap en gebruik van de anticonceptiepil. In de laatste twee gevallen is dit volstrekt normaal en geen reden tot ongerustheid. Wel zou mogelijk kunnen worden gevraagd te stoppen met de pil en het onderzoek een tijd later te herhalen.

Een verlaagd cortisol in bloed kan ook worden veroorzaakt door gebruik van ontstekingsremmers (synthetische corticosteroïden). Dit is volkomen normaal en geen reden tot ongerustheid.